

Motion till riksdagen 2021/22:3993

av **Kristina Axén Olin m.fl. (M)**

Högre utbildning på Sveriges universitet och högskolor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa olika sorters kortare utbildningar som bör kunna kombineras med arbete och kunna genomföras på distans och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra rollen för rektorer och för lärosätens styrelser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera Ledningsutredningens rekommendationer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs en nationell samordning av lärosäten och utbildningsplatser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jämföra utbildningars kvalitet mellan olika lärosäten och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att akademiska utbildningar bör redovisa kvalitet och jobbchans genom att en nationell rankningslista inrättas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre styrning av holdingbolag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt resurstilldelningssystem och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åter omfördela en pott av forskningsmedlen till den excellenta forskningen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att utreda hur det tekniska basåret fungerar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till ett ökat samarbete mellan lärosäten och att bilda utbildningskluster och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Universitetskanslersämbetets kvalitetsutvärdering och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler åtgärder för ökad genomströmning och åtgärder som säkerställer att heltidsstudier motsvaras av heltid och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av hur dagens regelverk kring rätten till särskilt stöd inom den högre utbildningen fungerar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om breddad rekrytering och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ett gemensamt uppdrag till Universitets- och högskolerådet (UHR) och Universitetskanslersämbetet (UKÄ) att utarbeta en tydlig strategi för att påskynda lärosätenas digitalisering, förbättra modern teknik och öppna nätbaserad utbildning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en sammanslagning av de statliga myndigheterna UKÄ och UHR och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag som gör att människors formella och informella kunskaper och kompetenser bättre kan valideras och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell digital plattform dit gymnasiestudenter och studenter på högskolan eller universitet kan vända sig för frågor och vägledning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lärosätena i uppdrag att redovisa hur de systematiskt arbetar för att förbättra studenters inlärningsmiljö, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverken vad gäller att stärka lärosätenas mandat att stänga av uppenbart olämpliga studenter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lärosäten måste skyddas mot yttre hot, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Sverige är ett land där skolan och yrkes- och universitetsutbildningar är avgiftsbefriade. Det har sedan länge inneburit möjligheter till högre utbildning för majoriteten av vår befolkning.

Sverige har också sedan många år varit framstående inom utbildning, avancerad teknisk och medicinsk forskning och entreprenörskap. Vi har under 1900-talet varit ledande inom många områden, där Sverige hade särskilda ekonomiska fördelar då vi inte var begränsade av första och framför allt andra världskriget och kunde utnyttja den

snabba tekniska utvecklingen inom olika områden. De olika innovationerna i Sverige har varit förutsättningen för vårt välstånd och vår arbetsmarknad.

Den svenska skolan och all högre utbildning måste fortsatt hålla högsta internationella nivå i en allt hårdare konkurrens med ökade ekonomiska möjligheter i många länder. Under åren 2006–2014 gjorde Moderaterna och alliansregeringen stora satsningar inom utbildnings- och forskningsområdet för att Sverige fortsatt kunskapsmässigt skall kunna konkurrera, vilket är helt avgörande för ett mindre och exportberoende land.

Idag ställs allt högre krav på omställning inom en rad yrken, med betoning på tekniska utbildningar. Moderaterna konstaterar att det idag finns en stor efterfrågan på, och därför behov av, att snarast införa olika kortare utbildningar. Dessa bör kunna kombineras med arbete och praktik och de bör även kunna genomföras på distans.

Tydliggör rollen för rektorer och för lärosätenas styrelser

Det är av vikt att rektorer och styrelser vid universitet och högskolor har den kompetens som krävs för att svenska lärosäten ska kunna hålla en internationellt sett hög kvalitet. Rektorer vid våra universitet och högskolor utses redan nu med sakkunnigförförande. Det är viktigt att sakkunniga är internationella och obundna och att regeringen utser rektorer utan politiska hänsynstaganden. Kompetens och sammansättning spelar också stor roll för hur en styrelse fungerar. IVA har presenterat en rapport inom ramen för projektet ”Utsiktsplats forskning” som behandlar just utmaningar och utvecklingspotential avseende universitets- och högskolestyrelser. Där föreslås bland annat att rekryteringen av nya ledamöter till en styrelse ska vara grundad på definierade kompetensprofiler och att hänsyn ska tas till lärosätets sammantagna behov.

Moderaterna anser att regeringen bör tydliggöra rollen för lärosätenas styrelser. Styrelsernas ordförande och vice ordförande bör utses med sakkunnigförförande relaterat till den kompetens (dvs vilka institutioner) som ett visst universitet rymmer. Under de senaste åren har regeringen agerat otydligt då det gäller rektorsbeslut om geografisk förläggning av lärosätets utbildning och forskning. Därför måste rektorsmandat i frågor som dessa förtydligas. Högre utbildning och forskning är en i högsta grad internationell verksamhet. Det innebär att tillståndsgivning som rör lokalisering av eventuell verksamhet i andra länder måste ses över. Ledningsutredningen, som presenterades i november 2015, innehåller ett 50-tal utvecklingsförslag för lärosätena. Utredningen behandlar bland annat hur de akademiska ledarna och kollegiala organen kan få ett utvecklat och förtydligt uppdrag. Vi anser att Ledningsutredningens rekommendationer bör utvärderas till år 2022.

Nationell samordning av lärosäten och utbildningsplatser

Moderaterna ser en oroande tendens med fler och fler bristyrken i samhället. Detta korrelerar tyvärr inte med antalet utbildningsplatser inom området. Universitet och högskolor har båda autonoma styrningar, men vi ser ett ökat behov av en nationell samordning när det gäller samhällets behov och antalet utbildningsplatser. Detta för att minska antalet bristyrken, men också för att minska arbetslösheten.

Arbetsförmedlingen gör en analys varje år över vilka som räknas som bristyrken. I juni 2021 listades de yrken som anges nedan som bristyrken.

Yrken som kräver lång utbildning:

- ingenjörer
- barnmorskor
- lärare
- apotekare
- veterinärer.

Yrken som kräver kortare utbildning:

- lastbilschaufförer
- undersköterskor
- motorfordonstekniker
- elektriker.

Moderaterna anser att Universitetskanslersämbetets kvalitetsutvärderingsarbete bör stärkas. Detta för att kunna jämföra utbildningarnas kvalitet mellan olika svenska lärosäten samt för att kunna införa en rankningslista för dessa.

Utbildningar ska bedömas och utvärderas utifrån akademiska framgångar men också utifrån hur bra studenterna lyckas när de väl lämnar utbildningarna. Detta kan mätas i jobbmöjligheter, lön, företagsamhet med mera. För att göra det lättare för studenter att jämföra kvaliteten på olika utbildningar bör en nationell rankningslista av program och kurser på landets universitet och högskolor inrättas. Kvalitetsmått som ska avgöra rankingen bör bland annat innehålla arbetsmarknadsetablering efter avslutad examen. Denna information ska publiceras och göras tillgänglig inför val av kurser. Informationen ska också kunna användas som del av underlaget för beslut om nedläggning av utbildningar som inte håller måttet.

Ett nytt resurstilldelningssystem som premierar kvalitet

För den kunskapsintensiva industrin är högskolan särskilt viktig. Trots en omfattande satsning på antalet platser i högre utbildning sedan 1990-talet ser vi fortsatta utmaningar för företagen i fråga om att få tillgång till specialistkompetens. Detta beror till stor del på att utbildningskvaliteten samtidigt har fallit över tid och att resurserna per student fördelas på ett sätt som premierar kvantitet framför kvalitet. Styr- och resursutredningen som under våren 2019 lämnade sitt slutbetänkande till regeringen lämnade otillräckliga förslag för att reformera högskolans resurstilldelningssystem så att akademisk kvalitet, genomströmning samt etablering på arbetsmarknaden premieras i högre utsträckning. Därutöver anser Moderaterna att den kvalitetspott med pengar som fanns till och med 2018 för att premiera den mest excellenta forskningen bör återinföras. Excellent forskning är forskning som internationellt bedöms hålla högsta kvalitet. Moderaterna vill också förstärka kvalitetsutvärderingen hos Universitetskanslersämbetet och vill att myndigheten ska behålla sitt mandat att stänga ned undermåliga program.

Tidigare styrning av holdingbolag på högskola och universitet

I början av 1990-talet bildades holdingbolag på högskolor och universitet. Syftet med detta var att stödja flödet av kunskap från forskning till näringsliv genom att möjliggöra för lärosätena att bedriva kommersiell verksamhet. I dag finns det 18 stycken holding-

bolag som är knutna till svenska lärosäten. Riksrevisionen granskade år 2020 verksamheten för dessa holdingbolag och fann brister på flera håll. Framförallt fann man brister i styrningen och förvaltningen, vilket innebär att dessa holdingbolag inte drivs tillräckligt affärsmässigt eller effektivt. Moderaterna är positivt inställda till dessa befintliga holdingbolag, men då måste det finnas en aktiv och professionell förvaltning av bolagen. Det bör därför inte vara rektor som är ordförande i holdingbolaget, dels för att undvika jäv men också för att det bör vara en person med kompetens för den affärsmässiga verksamheten, vilket inte är rektors främsta uppgift.

Tekniskt basår och fler fristående kurser

För den som vill bli ingenjör men som saknar rätt förkunskaper är det tekniska basåret en väg in till högskolan. Som det ser ut i dag så erbjuder ett tjugotal universitet tekniska eller naturvetenskapliga basår för studenter som inte är behöriga till ingenjörstudier, utbildningar till arkitekt samt andra naturvetenskapliga utbildningar. Söktrycket till dessa platser på det tekniska basåret är högt. Detta är framförallt för att studenterna efter avslutat basår har en plats garanterad på den aktuella tekniska högskolan. Moderaterna ser positivt på att denna möjlighet finns för studenter som saknar den särskilda behörighet som krävs för den önskade utbildningen.

Ett problem som tyvärr har accentuerats är att studenter som har läst dessa ämnen på gymnasienivå ändå har för dåliga förkunskaper i dessa ämnen. Det blir problematiskt om högskolans platser ska användas för att komplettera där gymnasieskolan har misslyckats. Moderaterna ser här hur viktigt det är att gymnasieskolorna fungerar. Det finns inte heller några särskilda medel för tekniskt basår, utan programmen finansieras med pengar som är avsedda till vanlig högskoleutbildning. Moderaterna vill betona hur viktigt det är att satsningar görs för att få gymnasieskolorna att fungera tillfredsställande för att fånga upp denna grupp. Mot denna bakgrund vill Moderaterna genomföra en utredning av hur det tekniska basåret fungerar.

Moderaterna vill verka för att bredda och bygga ut möjligheterna till ett akademiskt basår till fler ämnesområden än dagens fokus på naturvetenskap och teknik. Det skulle förlänga studietiden men å andra sidan pekar mycket på att bättre förkunskaper minskar risken för avhopp i ett senare skede.

Moderaterna vill ge lärosätena ett omställningsuppdrag så att utbudet av kurser också anpassas efter de behov som de redan yrkesverksamma har när det kommer till kompetensutveckling och fortbildning. Det betyder exempelvis att lärosätena parallellt med de traditionella utbildningsprogrammen även behöver erbjuda mer av modulläsning i form av fristående kurser. De fristående kurserna behöver också vara tillgängliga så att arbetstagare har praktiska förutsättningar att delta och fullfölja kurserna.

Moderaterna vill också möjliggöra en ökad studietakt på flera utbildningsprogram genom att studierna fortlöper under sommaren. Vi vill även se över det svenska studiemedelssystemet för tidigare studiestart och ökad genomströmning.

Utred möjligheterna till ett fördjupat samarbete mellan olika lärosäten och bildande av utbildningskluster

Vi lever och verkar i en global värld. Arbetslivets förutsättningar och behov ändras snabbt. Det ställer krav på att lärosätena har och erbjuder ett relevant utbud av utbild-

ningar med hög kvalitet. Denna omvärldsbevakning är inget som universitet och högskolor ensamma klarar. Istället behövs en ökad dialog med arbetsliv och olika branschorganisationer men också mellan olika lärosäten. Vi behöver utbilda till en framtid – inte dåtid – och vi behöver se till att det finns möjlighet att utbilda sig till de yrken där det råder arbetskraftsbrist. Enligt olika undersökningar anser arbetslivet att det idag har mycket små förutsättningar att lokalt påverka utbildningsutbud och utbildningars innehåll. Detta bör åtgärdas och lärosätenas dialog med arbetslivet bör öka.

Alliansregeringen införde en stimulanspeng för lärosäten som ville öka sin samverkan. Detta fick till följd att några lärosäten knöt sig mycket nära varandra och till och med gick samman, såsom Växjö universitet och Högskolan i Kalmar som bildade Linnéuniversitetet. Det är dock inget självändamål att lärosäten ska fusionera helt och hållet, men däremot är det viktigt att lärosätena i högre grad samverkar då det gäller utbildningsutbud, dimensionering av utbildningsprogram, forskning med mera. Ökad samverkan på dessa områden bör premieras och hinder för detta undanröjas. Som ett varnande exempel kan nämnas att lärosäten som samverkar om utbildningar, och som då använder forskningsanknutna universitetslärare från ett annat lärosäte, kan missgynnas vid bedömning av utbildningars kvalitet. Detta behöver vi ändra på.

Förbättra it-infrastrukturen och de nätbaserade utbildningarna på lärosätena

Under det senaste dryga året har vi mer än någonsin insett hur viktigt det är med en välfungerande och välutvecklad digitaliseringsmiljö på våra lärosäten. På mycket kort tid har mycket av undervisningen ställts om till en digital miljö istället för fysisk. Även i fortsättningen är det troligt att mer undervisning kommer att ske helt eller delvis digitalt.

Vi har under den här tiden lärt oss att modern teknik inte står i något motsatsförhållande till traditionell lärarledd undervisning, utan snarare skall ses som ett nödvändigt komplement när det kan användas för att möjliggöra eller förbättra undervisningen samt även för att höja kunskapsresultaten. Men teknik kan också främja innovation i lärosätenas administration, undervisning och inte minst validering av kunskap. Idag har många lärosäten en daterad it-miljö som försvårar detta arbete. Det finns därför ett stort behov av att ta fram en samlad strategi för att påskynda lärosätenas digitalisering. En sådan strategi behöver säkerställa lärosätenas beställarkompetens vad gäller it, fastslå infrastrukturella behov och överväga gemensamma ramverk och standarder för nät- och distansbaserad undervisning. Universitets- och högskolerådet och Universitetskanslersämbetet bör, i samarbete med lärosätena och andra tänkbara aktörer, få ett samlat uppdrag att ta fram en strategi för lärosätenas och den högre utbildningens digitalisering.

Arbetet med onlineutbildningar, såsom flexible learning och Massive Open Online Courses (MOOC:s), måste stärkas. Olika studenters levnadsförhållanden och inlärningsstil kan därmed tillgodoses på ett bättre sätt. För att förenkla situationen för studenter är det dock önskvärt att den här typen av digitala utbildningsplattformar samordnas i högre grad än vad som nu är fallet och att goda exempel sprids. Statistiken visar att hälften av de som studerar fristående kurser studerar på distans samt att distansutbildningar är extra vanligt bland personer som har en tidigare examen. Denna grupp tenderar att öka. Exempelvis är de statliga satsningarna på matematik- och läslyftet en form av MOOC:s för lärare. Kombinationen av att innehållet har tagits fram och kvalitetssäkrats av ansvariga lärosäten och att de har tillgängliggjorts digitalt har varit en av framgångsfaktorerna bakom att satsningarna träffat stora delar av lärarna och att lärarna stärkt sin

kompetens genom satsningarna. Dessa satsningar är mycket viktiga och kommer att behövas även i framtiden. Distansutbildningar i form av MOOC:s synes därför vara goda alternativ också för vidare- och fortbildning. Det är hög tid att regeringen undanröjer hinder och tydliggör vad som gäller för svenska lärosäten som vill införa onlineutbildningar. Moderaterna vill se ett ökat utbyte mellan lärosäten internationellt. Vi vill se fler svenska studenter som studerar utomlands, till exempel via Erasmusprojekt inom EU men även i övriga världen. Vi behöver vara mer konkurrenskraftiga internationellt för att locka fler studenter till våra utbildningar.

Sammanslagning av Universitetskanslersämbetet (UKÄ) och Universitets- och Högskolerådet (UHR)

UKÄ har idag ansvar för

- att granska kvaliteten i högre utbildning och lärosätenas system för kvalitetssäkring av högre utbildning och forskning
- att följa upp och analysera utvecklingen och trender inom den svenska högskolan
- all officiell statistik inom högskoleområdet
- att utföra juridisk tillsyn över alla universitet och högskolor, så att man följer lagar och regler
- att ta emot anmälan om något lärosäte misstänks ha brutit mot någon lag.

UHR har idag ansvar för

- att ge information inför högskolestudier
- högskoleprovet
- att ta fram regelverk och samordna antagningen till högskolan
- att utveckla och förvalta it-system och e-tjänster för utbildningssektorn
- att förmedla internationella utbyten och kompetensutveckling för hela utbildningskedjan
- främjande uppgifter för analyser av frågor inom UHR:s ansvarsområde.

De båda statliga myndigheterna har många viktiga ansvarsområden, vilka alla handlar om Sveriges lärosäten. Moderaterna anser att dessa två myndigheter skulle kunna bli en gemensam och vill därför utreda den möjligheten.

En effektivare validering av formella och informella kunskaper

I januari 2020 lämnade Valideringsdelegationen sitt slutbetänkande SOU 2019:69 Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande. Validering handlar om att bedöma och ge erkännande åt kunskaper som människor tillägnat sig utanför formell utbildning men det har också stor betydelse för kompetensförsörjning och omställning för yrkesverksamma på arbetsmarknaden. En dåligt fungerande validering skapar onödiga trösklar till högre utbildning, vilket drabbar såväl nyanlända som yrkesarbetande som är i behov av att lära om och lära nytt. Dessutom leder det till en försvårad matchning på arbetsmarknaden.

Valideringsdelegationens betänkande innehåller flera förslag för att förbättra valideringen av kunskaper inom högskolan och yrkeshögskolan. Det handlar bl.a. om förslag om gemensamma riktlinjer och rekommendationer för validering inom högskolan för att

validering ska ske på ett likvärdigt och kvalitetssäkrat sätt i hela landet. Dessutom föreslås ökad tydlighet i fråga om vad validering avser och hur en validering bör genomföras. Det är av största vikt att regeringen skyndsamt bereder delegationens samlade förslag och återkommer till riksdagen med skarpa lagförslag som gör att människors formella och informella kunskaper och kompetens bättre kan valideras.

Breddad rekrytering till högskolan

Universitets- och högskolestudier ska vara en möjlighet för alla som har förutsättningar att klara av en utbildning. Moderaterna ser därför med oro på att problemen med breddad rekrytering kvarstår år efter år. Vi ser också med oro på resultaten som framgår av UKÄ:s rapporter, nämligen att genomströmningen på långa yrkesutbildningar såsom till läkare, jurist, civilingenjör och psykolog är lägre för studenter som har föräldrar med förgymnasial utbildning jämfört med studenter vilkas föräldrar har en utbildning på gymnasienivå eller högre.

Ett sätt att jobba för breddad rekrytering är att stärka studie- och yrkesvägledningen genom hela utbildningskedjan samt att universitet och högskolor ökar dialogen med grund- och gymnasieskolor. Behovet rör en förstärkt studie- och yrkesvägledning inom grundskolan, gymnasiet, vuxenutbildningen, yrkeshögskolan och den högre utbildningen.

I första hand sköts studie- och yrkesvägledningen av lärosätena, men som ett komplement vill Moderaterna ta fram en nationell digital plattform dit gymnasiestudenter och studenter på högskolan kan vända sig för frågor och vägledning. Detta skulle innebära ett mer effektivt utnyttjande av Sveriges samlade SYV-kompetens och samtidigt öka tillgängligheten till kompetensen.

Ur såväl jämställdhets- som jämlikhetssynpunkt är det viktigt att inspirera fler att studera vid universitet och högskolor. Därför är det viktigt att fortsatt stötta initiativ likt Tekniksprånget som syftar till att öka antalet sökande till högre teknisk utbildning. Att bredda deltagandet är viktigt men det är inte ett ansvar som bara kan läggas på universitet och högskolor. Grundläggande för framgångsrika högskolestudier är tvärtom att kunskap och motivation skapas redan i grund- och gymnasieskolan.

Ökad genomströmning och åtgärder som säkerställer att heltidsstudier motsvaras av heltid

Förutsättningar för en god genomströmning handlar om den tid som studenter faktiskt ägnar åt sina studier. Det finns flera rapporter som vittnar om att studier som räknas som heltid, det vill säga 40 timmar per vecka, ibland har en mycket låg andel lärarledda timmar och en hög andel självstudier. Detta är inte rimligt och måste ingå vid utvärderingar av kvalitet och i lärosätenas egna uppföljningar. Moderaterna vill att regeringen vidtar åtgärder för att se till att studietiden följs upp och att kvaliteten höjs på de utbildningar som inte motsvarar heltid. Moderaterna anser att det ska vara möjligt för intresserade att kunna jämföra utbildningars kvalitet mellan olika lärosäten men också hur kvaliteten har utvecklats vid enskilda lärosäten. Därför bör man se över hur mer data på området kan samlas in och offentliggöras av Universitets- och högskolerådet (UHR). Antal timmar med lärarledd undervisning bör även redovisas.

Det är också viktigt att följa upp studiesituationen för personer med funktionsnedsättningar eller psykiska besvär. I en rapport från Högskoleverket (2010:20) konstateras att

”en relativt stor andel av studenterna i den här undersökningen anger att deras studier försvåras av kronisk sjukdom, fysisk funktionsnedsättning, psykiska besvär eller andra hälsoproblem och av problemen anger de flesta psykiska besvär.” Detta är viktiga signaler som måste tas på allvar. Moderaterna anser därför att det behövs en översyn av hur dagens regelverk kring rätten till särskilt stöd inom den högre utbildningen fungerar och vilka åtgärder som behövs för att fler studenter med funktionsvariationer bättre ska kunna tillgodogöra sig den högre utbildningen.

Internationellt mäts genomströmning som studietid till avklarad examen. Det är dock en stor andel svenska studenter som inte tar ut sina examensbevis, något som kan försämra deras möjlighet till internationell rörlighet som yrkesverksamma. Enligt högskoleförordningen är det den enskilde studenten som ska ta initiativ till att examensbevis utfärdas. Detta bör ändras och anpassas till de förhållanden som råder i omvärlden. Tidigare universitetskanslern Lars Haikola föreslår i en utredning (SOU 2015:70) att lärosätena ska få detta ansvar och att ändringen ska genomföras successivt med start av yrkesutbildningar och konstnärliga utbildningar. Moderaterna vill att detta ska genomföras. Sveriges högskolor ska garantera en god kompetensförsörjning. Det innebär att det krävs högre genomströmning än i dag så att fler studenter kan tidigarelägga sitt inträde på arbetsmarknaden. Moderaterna vill därför att en utredning som ser över längden på flera av dagens högskoleprogram initieras. Bättre möjligheter att avsluta ett högskoleprogram i snabbare takt bör övervägas. Moderaterna vill även se över om det bör inrättas ett särskilt kvalitetsstöd för att stärka kvaliteten och öka den lärarledda tiden på högskolan. Moderaterna vill också att internationella universitet ska kunna etablera filialer i Sverige.

Skärp lärosätenas möjligheter att stänga av olämpliga studenter

I en skrivelse till regeringen som undertecknades av landets samtliga medicinska fakulteter 2016 föreslogs en översyn av regelverken kring kontroll av studenters brottsliga bakgrund. Undertecknade menade att det bör ses över om även studenter inom hälso- och sjukvårdsområdet bör bakgrundskollas i lämplighetsbedömningen av studenterna. Bakgrunden till skrivelsen är flera fall där lärosätena har försökt att stänga av studenter som har begått brott men som Högskolans avskiljandenämnd inte ansett varit tillräckligt allvarliga.

Det handlar exempelvis om dessa två fall som omnämns i Läkartidningen:

- 2016 ansökte Lunds universitet om att en student, som dömts till ett nio månader långt fängelsestraff för grov kvinnofridskränkning, skulle avskiljas från läkarutbildningen. Men Högskolans avskiljandenämnd bedömde inte att det fanns tillräckliga skäl för avskiljande.
- 2016 ville Karolinska institutet (KI) stänga av en läkarstudent som dömts för barnpornografibrott. KI anförde att brottet var av sådan art att det är att anse som allvarligt och att läkarstudenten genom sitt handlande ”uppvisat sådana brister i sitt omdöme att det enligt KI finns en påtaglig risk för att han kan komma att skada annan person” under den kliniska delen av utbildningen. Men enligt Högskolans avskiljandenämnd var brottsligheten inte tillräckligt allvarlig. Läkarstudenten dömdes till villkorlig dom och 60 dagsböter.

Moderaterna anser att det ska vara en självklarhet att uppenbart olämpliga studenter, som exemplifieras ovan, enklare ska kunna stängas av från sina utbildningar på heltid.

Särskilt gäller detta studenter som under sitt yrkesliv kommer att arbeta och vara i kontakt med människor i känsliga situationer. Moderaterna anser därför att regeringen snarast behöver tillsätta en utredning för att se över regelverken så att det dels blir enklare att genomföra bakgrundskontroller och dels stärker lärosätenas mandat att stänga av uppenbart olämpliga studenter på vissa utbildningar.

Ökat yttre hot mot våra lärosäten

Forskningsspionage från utländska underrättelsetjänster ökar mot våra lärosäten. Säpo varnar för bristande kunskaper och eftersatt säkerhetsarbete. Säpo pekar även ut Ryssland, Kina och Iran som de största säkerhetshoten. Det är framför allt forskare från dessa länder som inhämtar och för vidare kunskap om framför allt teknik som kan underlätta militärt i hemlandet. Säpo varnar även för cyberspionage, som blir mer och mer sofistikerat. Moderaterna vill se att dessa yttre hot tas på allvar och att utbildningar utökas för personalen och för säkerhetsansvariga.

Ge lärosätena i uppdrag att redovisa hur de systematiskt arbetar för att förbättra studenters inlärningsmiljö

Enligt en enkät gjord av Sveriges förenade studentkårer (SFS, 2012) anser studenterna att god pedagogik är den viktigaste faktorn för effektiv inläring. Samtidigt som god pedagogik är den viktigaste faktorn är det det område som studenterna anser har de största bristerna i högskolan. Pedagogisk skicklighet, inklusive undervisningsskicklighet, i kombination med att föreläsarna har ämneskunskaper som vilar på vetenskaplig grund är förutsättningar för en god inlärningsmiljö. Vi vill därför att man ser över om lärosätena i årsredovisningen också bör redovisa hur de arbetar för att systematiskt förbättra studenters inlärningsmiljö.

Kristina Axén Olin (M)

Lars Püss (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)

Noria Manouchi (M)